

و عرفان حماسی

دکتر دادخدا خدایار

و مدعیان حقیقی و دروغینی دارد. منظور ما از عرفان در اینجا، عرفان ناب مبتنی بر شریعت و وحی و سیره پیامبران و امامان معصوم^(ع) است که مصداق کامل و عینی آن عرفان امام خمینی^(ره) است.

بسیج

برای آنکه معنا و مفهومی صحیح از بسیج و بسیجی ارایه شود، به تعریفی از مؤسس این فرهنگ یعنی حضرت امام^(ره) اشاره می شود. «بسیج، شجره طینه و درخت تناور و پرثمری است که شکوفه های آن بوی بهار وصل و طراوت یقین و حدیث عشق می دهد، بسیج، مدرسه عشق و مکتب شاهدان و شهیدان گمنامی است که پیروانش بر گلدسته های آن اذان شهادت و رشادت سر داده اند.»

دل ها و عقل های آماده را منور کرد و بسیاری از شیفتگان حق را در سایر ملت ها نیز مرید خود ساخت. از آنجا که عارفان را، عارفان می شناسند، به گوشه ای از توصیف شاگرد و مرید عارفش، مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه ای (حفظ الله) درباره ایشان بسنده می کنم. او به همه انسان ها نیز فهماند که انسان کامل شدن، علی وارزستن و تا نزدیکی مرزهای عصمت پیش رفتن، افسانه نیست.^(۱)

عرفان

بشر برای ادراک حقیقت هستی و نیل به آن، از روش ها و ابزار مختلفی سوده برده است. «عرفان، عبارت است از روشی که در فهم و وصول به حقیقت جهان نه بر عقل و استدلال، بلکه بر مجاهده و ریاضت و تهذیب نفس و اشراق و مکاشفه متکی است و هدف آن علاوه بر ادراک و معرفت حقایق، وصول و فنای در حقیقت می باشد، در این مکتب بینش بر دانش و درون بر برون و حال بر قال ترجیح دارد.»^(۲)

همانگونه که ملاحظه می شود تفاوت اصلی بین جهان بینی عرفانی و سایر جهان شناسی ها این است که:

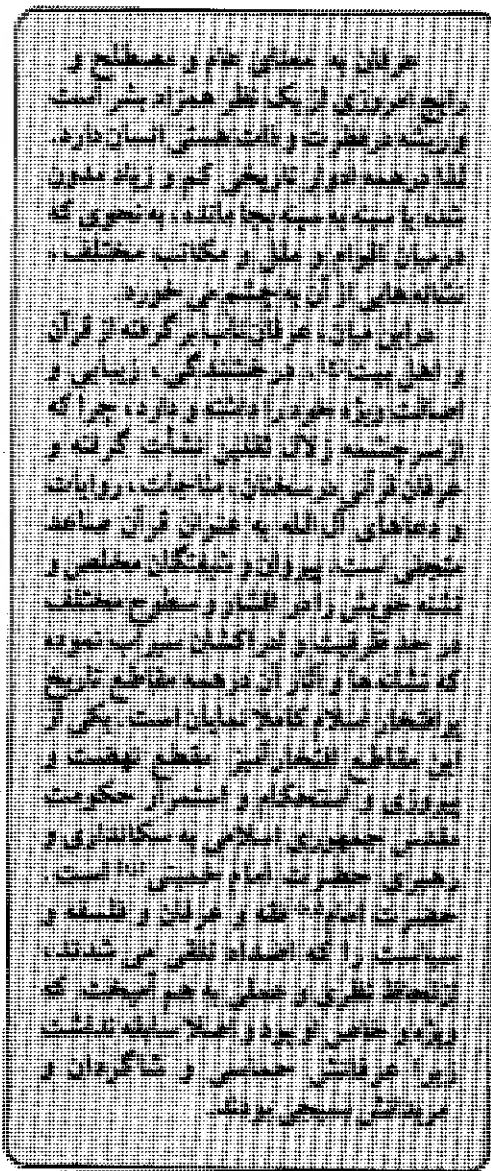
اولا: عرفان فقط به دنبال شناخت نیست، بلکه در جستجوی وصول و قرب و لقای حقیقت هستی و رسیدن و جشدن است.

ثانیا: وسیله و ابزار عارف قلب و دل اوست که آنرا «حرم الله» و «عرش الرحمن»^(۳) می داند نه حواس و عقل.

ثالثا: شناخت و ادراکی که عرفان دنبال می کند، از نوع حضوری و شهودی و دیدن با دیده جان است.

رابعا: در عرفان علاوه بر علم و نظر آنهاهم با دیده باطن، تأکید بر عمل و تمرین و ریاضت می شود، چرا که عرفا زیربنای نظر و شهود را عمل خالصانه و عبادت عاشقانه می دانند.

البته عرفان دارای طریقت های مختلفی است



شخصیت و مقام و عملکرد عرفانی - سیاسی حضرت امام^(ره) همچون خورشیدی تابناک در سرتاسر عالم تابیده و نور پرفروغ آن بزرگوار،

* سیر و سلوک

عرفانی بسیج عبارت است از: معرفت، محبت، اطاعت و جهاد (جهاد بانفس، جهاد با دشمن خارجی و جهاد برای سازندگی کشور).

بسیج، میقات پابرهنگان و معراج اندیشه پاک اسلامی است که تربیت یافتگان آن، نام و نشان در گمنامی و بی نشانی گرفته اند. بسیج لشکر مخلص خداست که دفتر تشکیل آن را همه مجاهدان، از اولین تا آخرین امضاء نموده اند، بسیج از الطاف جلیه الهی، برای این انقلاب است و در این دنیا افتخارم این است که خود یک بسیجی ام^(۴)

بسیج در وصایای شهدا اینگونه وصف شده است:
- بسیج؛ مدرسه عاشقان شهادت.

بسیجی را با تکیه بر نظر امام خمینی (ره) ذکر می کنیم.

۱- عرفان بسیجی، عرفان مبتنی بر شریعت اسلامی است.

بسیجی عارف کسی است که خداشناسی و دین شناسی او بر اساس فطرت خداجویی و تعالیم انبیا و اولیای دینی است و سعی دارد تا تعالیم و معارف دینی را بر مبنای شریعت مطهر اسلام و قرآن- که به تعبیر حضرت امام (ره) مرکز همه عرفانهاست- در قلب و جان خویش قرار دهد تا تبدیل به یقین و ایمان و اطمینان شود. شاهد ادعای ما، وصف قرآن در وصیت نامه شهیدان است که به چند جمله اشاره می شود:

«قرآن داروی دردها. شفای دل ها چراغ تاریکی ها، پیام آور حریت و نجات بخش انسان ها و شکننده ظلم ها و ستم ها، پاره کننده زنجیر بردگی، رهاننده خلق ها، آفریننده تمدن ها و صفای قلب ها و روان هاست.

قرآن، سرچشمه حکمت و معارف الهی، تنها کتابی است که انسان را انسان کامل می سازد و بر فطرت اثر می گذارد.»^(۷)

امام خمینی (ره) که عرفانش سخت مقید و مستند به مکتب و شریعت اسلام است، در خصوص صحت طریقت رزمندگان بسیجی و اسلامی بودن آن و اینکه راه آنها، همان صراط مستقیم است، خطاب به جمعی از رزمندگان فرموده است:

«... راه پاسداری از اسلام، راه مجاهده در راه اسلام، در راه خدا این راه مستقیم است. این همان صراط مستقیمی است که شما در نماز از خدا می خواهید انحراف پیدا نکنید... کسی که از مسجد به میدان جنگ برود و فقط از خدا می ترسد و بس... چنین سپاهی سپاه فاتح و پیروز است.»^(۸)

۲- عرفان بسیجی توأم با سیاست است.

تاریخ گواهی می دهد که عده زیادی از متصوفه و مدعیان عرفان، عرفان را با سیاست و حتی فقه و فلاسفه قابل جمع نمی دانستند به همین دلیل نزاع هایی در میان مدعیان عرفان و نیز فقها و فلاسفه در گرفته که در تاریخ ثبت است. این اندیشه، ریشه در تئوری جدایی سیاست از دیانت داشته، به نحوی که دین و حکومت را دو عرصه متباین و متضاد دانسته و رسیدن به کمال و قرب و درجات معنوی را در دوری از صحنه های اجتماعی و سیاسی ممکن می دانستند، اما حضرت امام (ره) این خرافه و باطل را به پیروی از شریعت نبوی و اهل بیت بزرگوار او، شکست و خالص ترین و سالم ترین سیاست را که مبتنی بر عرفان و اخلاق دینی و قرآنی بود، تأسیس کرد و پیروان بسیجی خود را در گفتار و کردار به سمت آن هدایت کرد.

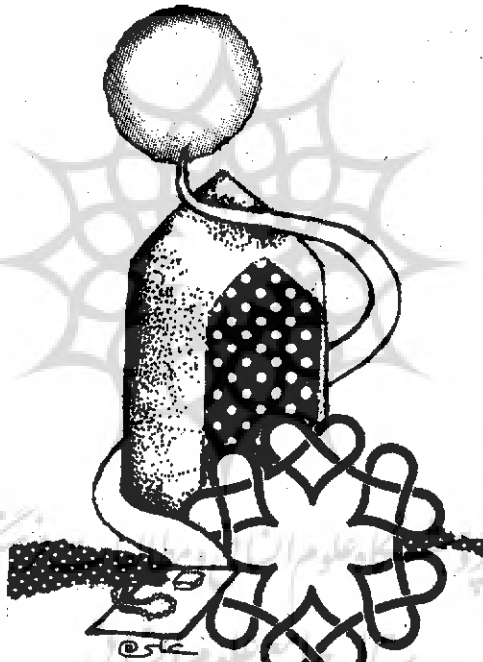
یکی از محققینی که در موضوع تأثیر اندیشه های سیاسی در اسلام، کتابی مفید تألیف و تدوین نموده و اثبات کرده است که بین عرفان اسلامی و سیاست اسلامی جدایی و افتراق نیست، بلکه وحدت و هماهنگی وجود دارد، در این باره چنین نتیجه گیری کرده است:

سازندگی... درخشیدنند و آدم و عالم را شیفته خویش ساختند. بدیهی است این فرهنگ برخاسته از فکر و عمل و مدیریت حضرت امام (ره) بود و کاملاً آشکار است که اندیشه و سیره معنوی و عرفانی ایشان پدید آورنده اصلی این فرهنگ بوده و هست.

خود عرفان بسیجی درباره مقتدا و پیر طریقت خویش بسیار نگاشته اند که به چند سطر آن اکتفا می کنیم.^(۹)

امام خمینی:
- کسی که قلب مرده ما را به مسیر احیا، هدایت کرد و اغلال را از گردن امتی بگسلید و فرو انداخت. (شهید حمید رضا (سعید) ابوالحراری)

- خورشید هدایت شرق زمین که بعد از چهارده قرن با نقش توحیدی اش، روحی در کالبد پژمرده میلیون ها مسلمان و مستضعف جهان دمید



و آنان را از خواب غفلت بیدار کرد (شهید سید حمزه ارجمندی)

- نامی که در رگ، پوست، خون و قلب ما جای دارد (شهید عبدالله پولادوند)

- او که احکام اسلام را پویا نمود و ما را به راه انبیا و اولیاء خدا هدایت فرمود. او که قیامت موجب زنده شدن انسانیت شد. (شهید سید محسن حسینی منش)

- پیری که کلامش نور، نگاهش امید آفرین، دعایش مستجاب درگاه الهی، سربازانش راهی راه خدا، پویندگان راهش عشاق مهدی (عج) (شهید محمد شریعت)

- عارف به حق الله و سالک به طریقت الله (شهید محمد رضا کاظمی زاده)

تجلیات عرفان بسیجی:
حال به اختصار، ویژگی ها و مختصات عرفان

- بسیجی؛ شیر روز و زاهد شب، پرده نشین حرم عفاف، پشتوانه انقلاب و وارث حقیقی خون شهدا، صاحب اصلی انقلاب.

- بسیجیان؛ مخلصان راه حق، مرغان آغشته به خونی که جایشان در این دنیا نیست، فرزندان پاک و بدون ادعا که خلصانه برای خدا و اسلام در شرایط سخت جنگ همچون شمع برای روشنایی محفل امت حزب الله می سوزند. جان برکفان، سلحشوران، افتخارآفرینان اسلام امید نسل آینده انقلاب، عاشقان عارف، جنگجویان عاشق، یاران روح الله، کوبندگان عدو الله، حقیقت جندالله، تجلی حزب الله، خاصه اولیا الله، ایستادگان در راه حق، برپادارندگان عدالت.^(۵)

عرفان بسیجی:

منظور از عرفان بسیجی که حضرت امام (ره) مؤسس آن بوده اند، تفکری است که جمع کثیری از مردم و افراد معمولی که درس حکمت و عرفان نخوانده و عرفان کلاسیک و مدون و مراتب علمی و عملی آن را برابر قواعد و ضوابط و دستورالعمل های مربوطه طی نکرده بودند، هم در اعتقادات و هم در سیره عملی و اخلاقی دارای بسیاری از صفات، حالات، مقامات و معارف مربوط به عرفان گشته و بخصوص اعمال و افعال و احوال عرفانی از خود بروز دادند، و ره صد ساله را یک شبه پیمودند، عرفان معروف و مصطلح را، غرق در حیرت و شگفتی نمودند و آنها را هوادار و مرید خویش ساختند، به نحوی که غبطه خور حالات و مقامات عرفان بسیجی گشتند.

از جمله این باورها و اعمال را می توان در اعتقادات قلبی توده های مردم اعم از زن و مرد، پیر و جوان، بویژه جوانان و نوجوانان بسیجی که از خود بروز دادند، مشاهده کرد. به عنوان نمونه، ایمان باطنی به توحید و حضور عینی خداوند، باور به نبوت، امامت و روز رستاخیز، اطاعت صادقانه و تسلیم خالصانه از اوامر و نواهی الهی و شرعی بود که در نتیجه یقین، ایمان، اخلاص در عبادات، ایثار و شوق به شهادت، خدمت به انسان ها، ظلم ستیزی و... از درون و برون ایشان جلوه گر بوده و هست و همه این موارد را، نه در گفتار و نوشتار، بلکه در عمل تحقق بخشیدند. مصداق این گونه تفکر و سلوک را می توان در چهره مبارزان با ظلم و طاغوت رژیم ستمشاهی و نیز مدافعان دین و کشور در تهاجم استکبار به ایران انقلابی و شهدا و ایثارگران این طریقت به خوبی مشاهده کرد که در صحنه های مختلف دینی، فرهنگی، نظامی، علمی، فنی و

«نقطه اوج و قله وحدت و نگرش عرفانی دنیای اسلام و فقه سیاسی تشیع در حادثه خون رنگ عاشوار و شهادت عاشقانه حسین بن علی (ع) واصحاب او تجسم یافته است. انقلاب اسلامی ایران، یکی از محصولات بوستان آن است. زندگی و حیات راهبر و مقتدای این انقلاب، لوح سفید بود که وحدت عرفان با فقه سیاسی تشیع در آن رقم خورد. امام خمینی (ره) عارفی سترگ و فقیهی بزرگ بود، او سلوک عرفانی خود را در عمل سیاسی و اجتماعی خود می جست و با جست و جوی بزرگ او بود که خورشید معنا پس از غروب طولانی در افق سیاست طلوع کرد.»^(۹) امام (ره) خود در این خصوص فرموده اند: «در اسلام، تمام کارهایی که دعوت به آن شده است، جنبه عبادی دارد»^(۱۰)... اسلام، احکام اخلاقی همه سیاسی است.^(۱۱) سیر الی الله همان سیره و روش انبیاء و خصوصاً پیغمبر اسلام و ائمه معصومین است، در عین حالی که در جنگ وارد می شدند و می کشتند و کشته می دادند و حکومت می کردند، همه چیزش سیر الی الله بود.»^(۱۲)

چنین تفکر و نگرش معنوی و عرفانی به سیاست، که وظیفه اش هدایت انسان ها به سوی الله است، عارفانی بسیجی ساخت که در سیاست الگوی سایرین شدند.

۳- عرفان بسیجی عرفان جهادی و حماسی است. سیر و سلوک عرفانی بسیج، عبارت است از: معرفت، محبت، اطاعت و جهاد، هم جهاد با دشمن درون و هم مبارزه با دشمن برون و هم جهاد در سازندگی و رشد و توسعه علمی، فنی، عمرانی و اقتصادی مملکت و جامعه، و هم خودسازی برای رسیدن به قرب و کمال، امام عارفان بسیجی فرموده اند:

«عده زیادی گمان می کنند که عرفان، یعنی، اینکه انسان در جایی بنشیند و ذکر بگوید و سماعی انجام دهد. آیا مفهوم عرفان این است؟ امام علی (ع) که در مرتبه بلند عرفان قرار داشتند، هیچ کدام از این کارها را انجام نمی دادند. اینها گمان کرده اند که عارف باید به طور کامل از همه چیز کناره گیری کند، گوشه ای بنشیند و ذکر بگوید و چیزی بخواند...»

و آنگاه درباره عرفان حقیقی یعنی عرفان بسیجی می گویند:

«بروید این جبهه ها را ببینید، این سنگرها، مسجد هستند. این سنگرها مرکز عرفان و خداشناسی هستند. در این سنگرها، شب زنده داری می کنند و روزها جانفشانی می نمایند... آنچه این رزمندگان در طلب آن هستند و آرزوی آن را دارند، ما نمی توانیم تصور کنیم و بالاتر از آن است که فلاسفه و عرفا بتوانند بنویسند و هنرمندان و نقاشان بتوانند آن را به تصویر بکشند، آنچه عارفان و فیلسوفان با روش های علمی و استدلالی و عرفانی به آن رسیده اند، آنچه فیلسوفان در لابلای کتاب ها و نوشته ها می جویند، اینها در میدان های خون و شهادت در راه خدا، به آن رسیده اند...»^(۱۳)

۴- عرفان بسیجی عرفان شهادت طلبی است. در عرفان کلاسیک و عرفان تاریخی، بر مبارزه و مجاهده با نفس بسیار تأکید می شود، که البته امر بجایی است و رسول خدا (ص) و سایر معصومین (ع) نیز به آن توصیه فرموده اند. اما آیا می توان تصور کرد کسی در حال مجاهده و تهذیب نفس باشد و ادعا کند در این جهاد بر جنود شیطانی غالب و پیروز شده است و به مراتب بالایی از عرفان و معرفت رسیده است، اما همین فرد اگر شرایط اقتضا کند تا در جهادی دفاعی یعنی جهاد اصغر شرکت کند، حاضر در صحنه جنگ و دفاع نشود. کم نیستند افرادی که در طول تاریخ و در همین تاریخ انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی بودند و ادعای عرفان و حکمت و اخلاق داشتند و حتی آن را تدوین و تدریس می کردند، اما در صحنه عمل، حاضر نشدند و جزء قاعدین بودند.

عارف بسیجی، کسی است که همیشه در حال جهاد اکبر است و هر زمان که لازم باشد جهاد اکبرش او را در جهاد اصغر کشانده و به احد الحسینین می رساند، چنانچه شهید شد، به شهود ملکوت و غیب نائل گشته و به مقام قرب و ارتزاق و... می رسد و اگر زنده ماند جهاد اکبرش را ادامه می دهد و همیشه منتظر شهادت است.

امام خمینی (ره) که استاد این مدرسه است، رزمندگان اسلام را عارفان حقیقی دانسته، می فرمایند: «اینها یک شبه ره صد ساله رفتند و یکسره به همه آنچه عرفا و شاعران عارف در طول سالیان متمادی در پی آن هستند. دست یافتند و عشق به لقاء الله را از شعاز به عمل تبدیل کردند. آنها با اعمال خود در جبهه های دفاع از اسلام عزیز، شهادت طلبی خود را به اثبات رساندند...»^(۱۴) در جای دیگر، فرمودند:

«آنچه برای اینجانب غرور انگیز و افتخار آفرین است، روحیه بزرگ و قلوب سرشار از ایمان و اخلاص و روح شهادت طلبی این عزیزان، که سربازان حقیقی ولی الله الاعظم ارواحنا فدا هستند، می باشد، این است فتح المبین».^(۱۵) وصیتنامه های شهدای بسیجی مملو است از مطالبی که عشق و شوق آنان را به شهادت نشان می دهد. از باب نمونه، فقط جملاتی از یک عارف شهید را می آورم:

«چه زیباست در راه خدا جان فدا کردن و در راه او از همه چیز گذشتن و در آتش سوختن. بارالها، اگر مرا لایق می دانی آنچه شهادتی نصیبم بگردان که در لحظات آخر عمر یکپارچه بسوزم و حرارتی داشته باشم که از سوزش آن بیشتر به یاد تو باشم و بیشتر تو را صدا کنم. مگر نه اینکه شهادت شیرین است. بارالها، من نشاط و لذت را در سوختن بیشتر در لحظات آخر می دانم»^(۱۶) عارفی شهید که شاعر نیز بوده است حال و هوای بسیجی بودن خود را چنین می سراید: بسیجی دل به دریا می سپارد

نماز خون به صحرا می گذارد
ز خون خویش هنگام شهادت
بسیجی نام رهبر می نگارد^(۱۷)
۵- عرفان بسیجی، برترین عرفانهاست:

علم عرفان، خود اشرف و اعلائی معرفت ها و علوم است و عرفان سالکان بسیجی در نوع خود، اعز و والاترین عرفان ها است. هم از جهت جامعیت و شمول که همچون عرفان مولای بسیجیان حضرت علی (ع) جمع اضداد است و نیز به دلیل اعتراف و اقرار بعضی از بزرگترین عرفای زمان به احساس ارادت و تواضع نسبت به راهیان و سالکان طریقت بسیجی، از جمله فرمایشات عارف کامل

* در عرفان، علاوه بر علم و نظر، بر عمل و تمرین و ریاضت هم تأکید می شود زیرا عرفا، زیربنای نظر و شهود را عمل خالصانه و عبادت عاشقانه می دانند.

حضرت امام خمینی (ره) آنجا که فرمود: «من شرمم می آید که خود را در مقابل این عزیزان سرشار از ایمان و عشق به خدای بزرگ به معشوق خویش پیوستند و ما هنوز در خم یک کوچه هم نیستیم.»

«اینجانب هر وقت به این عزیزان معظم برخورد می کنم یا وصیت نامه انسان سرساز شهیدی را می بینم، احساس حقارت و زبونی می کنم.»^(۱۸)

حضرت آیت الله خامنه ای رهبر معظم انقلاب که خود عارفی وارسته و اصل است، در این باره فرموده اند:

«برخی از جوانان سیزده تاییست ساله توانستند به مقام و درجاتی در نزد خداوند برسند که بسیاری از اهل سیره و سلوک در طول دهها سال به آن مرحله نرسیده اند»^(۱۹)

حضرت امام خمینی (ره) درباره تاثیر گذاری معنوی بسیجیان، بر انسانها مافوق خود،

«امروز بحمدالله در جبهه های ما جوانهایی هستند از ارتشی، سپاهی، از بسیجی، از مردمی که هر کس آنجا رفته است و آمده است با من ملاقات کرده است می گویند آنها به ما دل می دهند، شجاعت می دهند، ما می رویم که آنها را تشجیع کنیم می بینیم که نه، ما تحت تاثیر آنها واقع می شویم.»^(۲۱)

۶- عرفان بسیجی جذبه و عنایت خاص حضرت حق است

تا که از جانب معشوق نباشد کشتی کوشش عاشق بیچاره به جای نرسد



به رحمت سرزلف تو واقفم ورنه

کشتش چو نبود از آنسو چه سود کوشیدن در آموزه ها و تعالیم عرفانی، آمده است که: «عرفا به دو دسته تقسیم می شوند، سالکان و مجذوبان، به تعبیر دیگر، محبان و محبوبان، طریق سالک را «ترقی» می نامند، چون سیر از پایین به بالا صورت می پذیرد، اما طریق مجذوب را «تدلی» گویند، زیرا در این جا تقرب بدون طی مراتب و درجات حاصل می شود. سالک مجذوب با ریاضت و مجاهده (مرسوم) پس از طی مراحل و مراتب به حق می رسد، اما مجذوب سالک به عنایت الهی، در اول قدم به حق می رسد بی زحمت مجاهده و ریاضت.»^(۲۱)

خوشامستی که هوشیار از حرم خیزد، از آن غافل که بود اندر میان راهی. و اندر راه، منزل ها هر چند که عرفان در همه اقسامش عنایت الهی است، اما عرفان مربوط به مجاهدان بسیجی جذبه و عنایتی ویژه است که بدون ریاضت های معمول و مرسوم صرفاً بدلیل اخلاص قلبی و حضور در عرصه عشق الهی و آمادگی برای خدمت به اسلام و انقلاب، از جانب خداوند شامل حال آنان شده است. اینان همانهایی هستند که در قرآن مخلصین نامیده شده اند و شیطان از اغوای آنان ناتوان است.

«ان عبادی لیس لک علیهم سلطان الا من اتبعک من الغاوین»^(۲۲)

و هرگز تو را بر بندگان (باخلو ص) من تسلط و غلبه نخواهد بود، لکن سلطه تو بر مردم نادان گمراهی است که پیرو تو شوند.

حضرت امام خمینی^(۲۳) بارها در فرمایشات خویش در دیدارهایی که با گروههای مختلف رزمندگان مردمی و بسیجی داشته است، به این مهم اشاره، نموده و چنین فرموده اند: «من از این تحولی که در شما جوانان حاصل شده است امیدوارم و شما را پیروز می بینم من به این چهره های نورانی علاقه دارم... این نظر خداوند تبارک و تعالی و تأیید اسلام بود و این نظر اسلام بود که شما را متحول کرده است.»^(۲۳)

«خداوند تبارک و تعالی به داد ما رسید... شما جوان ها را بسیج کرد،... مبارک باد بر کشور عزیز ایران و بر ملت شریف، رزمندگانی چنین قدرتمند و عاشقانی چنین محو جمال ازلی و سربازانی چنین دلباخته، که شهادت را آرزوی

نهایی خود و جانبازی در راه محبوب را آرمان اصیل خویش می دانند.»^(۲۴)
خاتمه:

بسیجیان عارف جامع بسیاری فضایل ربانی و کمالات انسانی اند که قابل شرح در یک مقاله نیست از این رو به بعضی دیگر از خصوصیات معنوی که در سیره عملی رزمندگان و خادمان و فرماندهان بسیجی مشاهده و تجربه شده است، فهرست وار اشاره می شود:^(۲۵)

۱- معرفت و بصیرت نسبت به خویش و دشمنان خود

۲- دارای انگیزه فداکاری و احساس مسؤلیت دینی و اجتماعی

۳- التزام کامل به تکالیف شرعی

۴- ایمان عاشقانه به خداوند

۵- پیوند ناگسستی با اهل بیت^(ع) بالاخص امام زمان^(عج)

۶- آماده برای دفاع از دین و میهن و تلاش برای آبادانی و استقلال کشور

۷- آمادگی و اقدام برای مبارزه با مفسد

۸- ارادت و عشق بی کران به مقام ولایت و جانفشانی در حفظ آن

۹- تواضع و فروتنی و اطاعت آگاهانه از مقام ولای و ولایت

۱۰- عدالتخواهی و ظلم ستیزی و ایثار

۱۱- خلاقیت و ابتکار در همه ابعاد

۱۲- مقاوم و صبور در تحمل مصائب و بلاها

۱۳- اخلاص و بی ربایی در همه حال

۱۴- قناعت و ساده زیستی و عدم دلبستگی به مظاهر و تجملات دنیوی

۱۵- پیشقدمی در امور خیر و قبول خطر و شجاعت و دلآوری و جوانمردی

۱۶- تقوی، صدق و پرهیز از منهیات و شبهات

۱۷- داشتن برنامه خودسازی، مجاهده و مواظبت و مراقبت از احوال خویش (جهاد اکبر پس از جهاد اصغر)

۱۸- کرامت و محبت با خودی و اقتدار و صلابت با غیر خودی

۱۹- ارتباط و توسل به شهدا و کسب فیض از ارواح آنان

۲۰- تعلیم، تبلیغ و گسترش فرهنگ معنوی بسیج در گستره داخلی و خارجی

و...

پی نوشت:

۱- بهرامی، قدرت الله، امام خمینی از دیدگاه مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه ای (حفظه الله)، ص ۱۴، پژوهشکده تحقیقات اسلامی سپاه، چاپ اول سال ۱۳۸۱.

۲- یرینی، دکتر سیدیحیی، عرفان نظری، ص ۳۶، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، چاپ اول سال ۱۳۷۲.

۳- مفاهیم «حرم الله» و «عرش الرحمن» برگرفته

از روایاتی است که بسیار مورد استفاده و استناد عرفا قرار گرفته است، امام خمینی^(۲۶)، روایت نبوی (قلب مؤمن عرش الرحمن) را در صفحه ۴۸۰ حدیث ۲۹ از شرح اربعین حدیث به نقل از بحار الانوار، ج ۵۵ ص ۳۹، (کتاب اسماء و العالم)، باب ۴ آورده است. روایت (القلب حرم الله) (فلا تسکن حرم الله غیر الله)، از قول امام صادق^(ع) در بحار الانوار ج ۷۰ ص ۲۵ ذکر شده است.

۴- صحیفه امام خمینی^(۲۷) ج ۲۱، ص ۱۹۴

۵- زمانپور، مجید، فرهنگ شهدا، ص ۲۶ و ۲۷، چاپ تندیس، ۱۳۷۸

۶- همان، ص ۵۷-۵۵

۷- همان ص ۱۰۷

۸- در جست و جوی راه از کلام امام، دفتر هفتم، ص ۱۳۸ و ۹۴ چاپ اول ۱۳۶۲، انتشارات امیرکبیر

۹- پارسائیا، حمید، عرفان و سیاست، ص ۸۲، مرکز آموزش و پژوهش سازمان تبلیغات اسلامی، چاپ اول ۱۳۸۰

۱۰- صحیفه نور، ج ۱۸، ص ۲۷۵

۱۱- همان، ج ۱۳، ص ۲۳

۱۲- در جست و جوی راه از کلام امام، دفتر دوم، ص ۱۵

۱۳- عرفان در اندیشه امام خمینی^(۲۸)، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی^(۲۹)، ص ۵ و ۷ چاپ اول، سال ۱۳۸۱

۱۴- همان، ص ۸

۱۵- منصوری لاریجانی، اسماعیل، تاریخ دفاع مقدس، ص ۱۲۴، بنیاد حفظ آثار و ارزش های دفاع مقدس، چاپ اول ۱۳۸۰

۱۶- رحیمی، محمدرضا، حدیث ماندگار ج ۱، ص ۱۲۸ به نقل از صحیفه نور، ج ۱۳ ص ۲۸۹، نشر شاهد سال ۱۳۷۶ از وصیت نامه شهید مهدی رضایی

۱۷- مردانی، نصرالله، شهیدان شاعر، ص ۲۹۰، چاپ دوم ۱۳۷۷، شعر از شهید علی صمدیان است.

۱۸- وکیلیان، منوچهر، امام و جنگ و شهادت ص ۱۴۲، انتشارات یاسر، چاپ اول ۱۳۶۲

۱۹- عرفان در اندیشه امام خمینی^(۳۰)، ص ۸

۲۰- در جست و جوی راه از کلام امام، ج ۷ ص ۱۸۷

۲۱- یرینی، سیدیحیی، عرفان نظری، ص ۲۶۰، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، چاپ اول، ۱۳۷۲

۲۲- سوره حجر، آیه ۴۲ و نیز سوره ص، آیه ۸۳-۸۲

۲۳- در جست و جوی راه از کلام امام، ج ۷ ص ۱۲۱

۲۴- وکیلیان، منوچهر، امام و جنگ و شهادت، صص ۱۸ و ۱۹ و ۳۸ و ۸۸

۲۵- خلاصه مقالات کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶۰۰ شهید استان تهران ص ۸، چاپ پژوهشکده علوم انسانی دانشگاه امام حسین، سال ۱۳۷۶ و بسیج و تفکر بسیجی در آینه نگاه رهبر معظم انقلاب اسلامی، چاپ مؤسسه قدر ولایت، چاپ ۱۳۸۲، همراه با دخل و تصرف استفاده کرده ام.